

Η διαμόρφωση,
εφαρμογή και αναθεώρηση
σχολικού κανονισμού
με τη συμμετοχή
των μαθητών και μαθητριών

Πρωτοβουλία για το Άρθρο 12
(ΠΡΩΤΑ.12)

Οκτώβρης 2020

1

Τι είναι
ο σχολικός κανονισμός;

Τι είναι ο σχολικός κανονισμός;

- Υιοθετείται από τη σχολική μονάδα και συνοψίζει τις βασικές αρχές και τους κανόνες οργάνωσης της σχολικής ζωής.

- Διατυπώνεται με τον τρόπο που η σχολική κοινότητα επιλέγει, ώστε να είναι σεβαστός από τα μέλη της.

- Δεν καταργεί τις προβλέψεις του νόμου, δεν ορίζει βαρύτερες από τις προβλεπόμενες ποινές
- Εξειδικεύει τον τρόπο εφαρμογής του νόμου στο σχολείο.

2

Γιατί χρειάζεται
ο σχολικός κανονισμός;

Γιατί χρειάζεται ο σχολικός κανονισμός;

- Υπενθυμίζει στα μέλη των σχολικών κοινοτήτων το πλαίσιο κανόνων της σχολικής ζωής
- Θέτει το πνεύμα και τα όρια συμμετοχής στην καθημερινή λειτουργία του σχολείου
- Η διαδικασία σύνταξης και αναθεώρησής του συνιστά διαδικασία δημοκρατικού διαλόγου και συμφωνίας ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας

Συμβολικά
θα μπορούσαμε
να το δούμε ως
«το Σύνταγμα
κάθε σχολείου»

Προβλέπεται στη νομοθεσία;

- Ο νόμος (1566/85) δεν περιλάμβανε πρόβλεψη για την υποχρέωση και τη διαδικασία σύνταξης σχολικού κανονισμού. Αντίστοιχη πρόβλεψη υπήρχε αρχικά μόνο στο νόμο για τα ιδιωτικά σχολεία (682/77).
- Το 2002 το Υπουργείο Παιδείας συνέταξε και δημοσιοποίησε κείμενο **Γενικών Αρχών Σχολικού Κανονισμού**, με τίτλο **«Βασικές Αρχές λειτουργίας των σχολείων»**, όμως χωρίς σχετική νομοθετική ρύθμιση.
- Τα σχολεία είχαν τη δυνατότητα, **όχι όμως την υποχρέωση**, να συντάξουν κανονισμό με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων.

“

«Ο Σύλλογος διδασκόντων έχει την ευθύνη της εφαρμογής των προβλεπόμενων παιδαγωγικών κατευθύνσεων σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες του σχολείου. Για τον σκοπό αυτό στην αρχή του διδακτικού έτους και σε συνεργασία με τις μαθητικές κοινότητες προχωρά στην κατάρτιση ή τροποποίηση ενός πλαισίου κανόνων για την καλύτερη οργάνωση της σχολικής ζωής, του Πλαισίου Οργάνωσης Σχολικής Ζωής. Με το πλαίσιο αυτό εφαρμόζονται οι σκοποί της εκπαίδευσης, όπως καθορίζονται από το Σύνταγμα και τους σχετικούς Νόμους, Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις, στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε σχολείου».

Η πρώτη πρόβλεψη για τη δευτεροβάθμια

**ΥΑ 10645/ΓΔ4/
22-1-2018
(άρθρο 30)**

Η πρόβλεψη του ν.4692/20 (αρ.37)

«1. Κάθε σχολική μονάδα οφείλει από το σχολικό έτος 2020-2021 να έχει εγκεκριμένο εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, στον οποίο αναφέρονται τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία της. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας συντάσσεται ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή της σχολικής μονάδας και με τη συμμετοχή όλων των μελών του συλλόγου διδασκόντων, των μελών του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, καθώς και εκπροσώπου του οικείου Δήμου. Στις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου συμμετέχει και το προεδρείο του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου.

2. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας εγκρίνεται από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας, καθώς και από τον Διευθυντή Εκπαίδευσης.»

Γιατί θεσπίστηκε η υποχρέωση;

- Το Συμβούλιο της Ευρώπης εξέδωσε σειρά συστάσεων και κειμένων τεκμηρίωσης για την ανάγκη της δημοκρατικής σχολικής διακυβέρνησης, προτείνοντας μεταξύ άλλων τη σύσταση σχολικών κανονισμών με τη συμμετοχή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.
- Το 2009, ο **Συνήγορος του Πολίτη / Συνήγορος του Παιδιού** μετά από διάλογο με μαθητές και εκπαιδευτικούς, εισηγήθηκε να καθιερωθεί υποχρέωση στους συλλόγους διδασκόντων να συντάσσουν και αναθεωρούν τακτικά τον σχολικό τους κανονισμό, μετά από διάλογο με μαθητές/τριες.

Το δικαίωμα γνώμης των παιδιών

- Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν.2101/92) καθιερώνει (άρθρο 12) το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους για όλα τα ζητήματα που τα αφορούν και αυτή να λαμβάνεται υπόψη στις σχετικές διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες.
- Η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ τόνισε στο Γενικό Σχόλιο Νο.12 ότι *«η σταθερή συμμετοχή των μαθητών σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο σχολείο θα πρέπει να επιτευχθεί με τη συμμετοχή τους σε συμβούλια τάξης, μαθητικά συμβούλια και σχολικές επιτροπές και άλλα όργανα, όπου θα μπορούν αν εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους...»*

Γιατί χρειάζεται η γνώμη των μαθητών;

- Ένας σχολικός κανονισμός που έχει προκύψει με τη συμμετοχή των παιδιών, γίνεται περισσότερο **σεβαστός** από τη μαθητική κοινότητα.

- Όταν τα παιδιά ερωτώνται και συμμετέχουν στη διαμόρφωση και διατύπωση του πλαισίου της σχολικής ζωής, ενισχύεται το **αίσθημα του «ανήκειν»** στη σχολική κοινότητα.

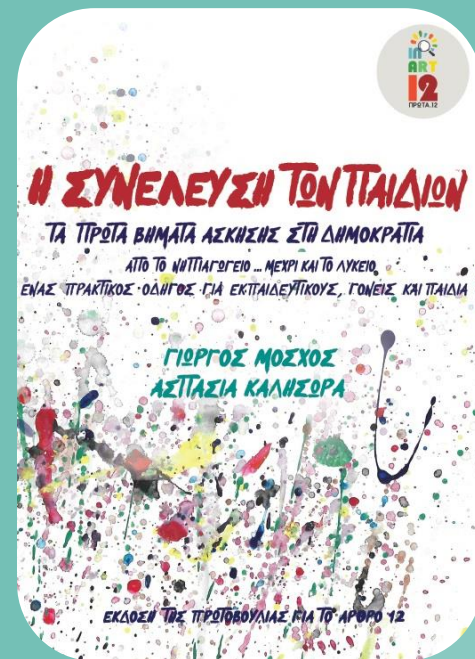
- Μαθητές και μαθήτριες **εκπαιδεύονται βιωματικά** στην άσκηση των δικαιωμάτων τους, στον σεβασμό στις δημοκρατικές αξίες και στην ιδιότητα του υπεύθυνου και ενεργού πολίτη.

Πώς ακούγεται η γνώμη των μαθητών;

- Η νομοθεσία για τις μαθητικές κοινότητες (ΥΑ 23613/6/Γ2/4094, ΦΕΚ 619/1986) προβλέπει τη συμμετοχή των μαθητών της β/θμιας εκπαίδευσης σε διαδικασίες έκφρασης γνώμης και λήψης αποφάσεων για θέματα της σχολικής ζωής, μέσω συνελεύσεων και εκπροσώπησης από μαθητικά συμβούλια.
- Στην α/θμια εκπαίδευση δεν έχει προβλεφθεί αντίστοιχος θεσμός, όμως υπάρχει δυνατότητα να διοργανωθούν συμβούλια και συνελεύσεις μαθητών στην τάξη, στο πλαίσιο των προβλεπόμενων βιωματικών δράσεων (ευέλικτης ζώνης ή σε σχετικά μαθήματα).

Πώς οργανώνεται μία συνέλευση;

- Με βάση τη νομοθεσία, τις παιδαγωγικές θεωρίες και τις πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί σε διάφορα σχολεία, έχουν διατυπωθεί προτάσεις για την οργάνωση του συμβουλίου / της συνέλευσης τάξης.
- Η έκδοση «Η Συνέλευση των Παιδιών» της Πρωτοβουλίας για το Άρθρο 12 (εγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό από το ΙΕΠ και το Υπουργείο Παιδείας), περιλαμβάνει οδηγίες και παραδείγματα
<http://inart12.org/index.php/el/ola-ta-nea/157>

Τι χαρακτηριστικά θα θέλαμε να έχει ο σχολικός κανονισμός;

Να έχει δυναμικό χαρακτήρα – φιλικό και ευανάγνωστο κείμενο (ανάλογα με τη βαθμίδα)

Να θέτει πλαίσιο κανόνων σε συνδυασμό με παιδαγωγικές αρχές

Να δίνει έμφαση στην πρόληψη

Να είναι προϊόν συνεργασίας και συναίνεσης

Να προάγει την υπευθυνότητα

Να περιλαμβάνει λογικές, γενικά αποδεκτές, κατανοητές και εφαρμόσιμες διατάξεις

Να αναφέρεται στις δυνατότητες αυτόνομης λειτουργίας των μαθητών/τριών

Πώς καταρτίζεται ο σχολικός κανονισμός;

- Η διεύθυνση και ο σύλλογος διδασκόντων συζητούν και παίρνουν απόφαση για τη διαδικασία και τα βήματα.
- Μπορεί να οριστεί μία ομάδα εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν τον σχεδιασμό των θεματικών αξόνων και τη διαδικασία.
- Ενημερώνεται ο σύλλογος γονέων.
- Γίνεται συζήτηση στις συνελεύσεις τμημάτων:
οι μαθητές εκφράζουν τη γνώμη τους, υποβάλλουν παρατηρήσεις / προτάσεις τους σε 4-5 θεματικούς άξονες.
- Αφού ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις των μαθητών, συντάσσεται κείμενο που συζητείται στο σύλλογο διδασκόντων και μετά στο σχολικό συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι του δήμου, του συλλόγου γονέων, και (στη β/θμια) του 15μελούς μαθητών.
- Το τελικό κείμενο αποστέλλεται προς έγκριση στον συντονιστή εκπαιδευτικού έργου και στη διεύθυνση εκπαίδευσης.

Πώς αναθεωρείται ο σχολικός κανονισμός;

- Με την ίδια διαδικασία με την οποία καταρτίζεται ο σχολικός κανονισμός, μπορεί κάθε χρόνο να συζητείται στις τάξεις και στον σύλλογο διδασκόντων η αναθεώρησή του.
- Κατά τη διάρκεια της χρονιάς, είναι χρήσιμο στα συμβούλια / τις συνελεύσεις των τμημάτων ή/και (στη δευτεροβάθμια) στις συναντήσεις της διεύθυνσης και των υπευθύνων τμημάτων με τα μαθητικά συμβούλια (5μελή και 15μελές) να συζητούνται θέματα εφαρμογής του σχολικού κανονισμού και η ανάγκη αναθεώρησης διατάξεών του.

Πώς γίνονται οι συνελεύσεις τμημάτων...

- Ο/η δάσκαλος/α της τάξης ετοιμάζει μια σειρά ερωτημάτων στους θεματικούς άξονες που έχουν αποφασιστεί, ανάλογα με το επίπεδο των παιδιών. Εξηγεί στα παιδιά τον λόγο που γίνεται η συζήτηση και χωρίζει την τάξη σε ομάδες που συζητούν με βάση τα ερωτήματα.

Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση σε ολομέλεια και αποφασίζεται το τι θα ήθελε η κάθε τάξη να περιλαμβάνεται στον σχολικό κανονισμό.

στην
πρωτοβάθμια

- Η συνέλευση διαρκεί μία ως δύο ώρες. Μπορεί με το θέμα να ασχοληθούν περισσότερες από μία συνελεύσεις.

Πώς γίνονται οι συνελεύσεις τμημάτων...

- Ορίζεται εκπαιδευτικός - υπεύθυνος/η για το κάθε τμήμα. Αρχικά ενημερώνει το 5μελές συμβούλιο μαθητών. Έπειτα, στην τάξη, εξηγεί τη σκοπιμότητα και τη διαδικασία κατάρτισης / αναθεώρησης του Σχολικού Κανονισμού και τη δυνατότητα συμβολής τους σε αυτή. Προτείνει στα παιδιά τρόπο διεξαγωγής της συνέλευσής τους (συντονισμός, συζήτηση σε μικρές ομάδες και σε ολομέλεια, σχολιασμός και προτάσεις στους θεματικούς άξονες, τήρηση πρακτικών, κλπ).

στη
δευτεροβάθμια

- Η συνέλευση διαρκεί μία ώρα. Μπορεί με το θέμα να ασχοληθούν περισσότερες από μία συνελεύσεις.

Θεματικοί άξονες του κανονισμού

Μπορεί να είναι:

Προσέλευση – φοίτηση – συμπεριφορά

Εμφάνιση

Σχολικό περιβάλλον

Εκδηλώσεις – γιορτές - εκδρομές

Σχέσεις με άλλους μαθητές/τριες
– επίλυση συγκρούσεων

Οργάνωση συνελεύσεων και καταγραφή
των απόψεων των παιδιών για διάφορα θέματα

Συνέπειες σε περιπτώσεις μη τήρησης των κανόνων

Επιλογή ενός θέματος από τα ίδια τα παιδιά

Κάποιες προτάσεις ...

- Προτείνουμε ένα κείμενο στον πρώτο πληθυντικό
- Επικεντρωνόμαστε στη θετική διατύπωση και όχι στις απαγορεύσεις
- Το τελικό κείμενο (1-2 σελίδων) μπορεί να αναρτηθεί σε όλες τις τάξεις
- Ένας αναλυτικότερος κανονισμός, μπορεί να αναρτηθεί στον ιστοχώρο του σχολείου.

Πώς επικοινωνείται ο κανονισμός;

- Μπορεί να αναρτηθεί στις τάξεις και στον ιστοχώρο του σχολείου.
- Προτείνεται στους μαθητές (στα μέλη των μαθητικών συμβουλίων στη δευτεροβάθμια και σε μαθητές/τριες των δύο μεγάλων τάξεων στο δημοτικό) να βρουν ευφάνταστους τρόπους να τον επικοινωνήσουν και συζητήσουν (π.χ. με εικονογράφιση, ερωτηματολόγια γνώμης, κλπ).

Πρόταση: Δημιουργία δικτύων σχολείων

- Προτείνεται η δημιουργία δικτύων ανάμεσα σε σχολεία ίδιας βαθμίδας που διεξάγουν διάλογο και διαμορφώνουν τον σχολικό κανονισμό έχοντας λάβει υπόψη τις απόψεις μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων.

- Ανάμεσα στα σχολεία μπορεί να υπάρξει ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών και συζήτηση / συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και συλλόγων γονέων τους.

Χρήσιμα κείμενα (σύνδεσμοι)

[Βασικές Αρχές Κανονισμού Λειτουργίας Σχολείων \(ΥΠΕΠΘ, 2002\)](#)

["Democratic Governance of Schools«. Έκδοση Συμβουλίου της Ευρώπης, 2007](#)

["Σχολικοί κανονισμοί και δημοκρατική σχολική διοίκηση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση". Κείμενο Συνηγόρου του Πολίτη / Συνηγόρου του Παιδιού, 2009](#)

[ΥΑ 10645/ΓΔ4/24-1-2018](#)

[Νόμος 4692/2020 - ΦΕΚ 111/Α/12-6-2020](#)